

September 2021, Doorn

leuk
dat je
er bent

Zó zien wij elkaar

Pedagogisch fundament

sk
kinder
opvang dd

Inhoud

Pedagogisch fundament

Inleiding	3
Visie	4
Onze visie in het kort	4
Zes basiswaarden	5
Het wettelijk kader: vier basisdoelen	7
Het bieden van emotionele veiligheid	8
Opvang in groepen	8
Houding en gedrag van de pedagogisch medewerkers	9
Wennen	10
Dagritme	10
Regels, routines en rituelen	11
Volgen en stimuleren van de ontwikkeling	12
Een kindvolgende benadering	12
Volgen van de ontwikkeling	13
Ontwikkeling van persoonlijke competenties	14
Ontwikkeling van sociale competenties	16
Ruimte en materialen	17
Activiteiten	18
Kinderen die opvallen	18
Overbrengen van normen en waarden	20

Inleiding

Op onze kinderdagverblijven, peuterspeelgroepen en buitenschoolse opvang vangen wij de kinderen op in een warme en liefdevolle omgeving waar alle ruimte is om te spelen. Een plek met structuur én uitdaging. Met rust én avontuur.

Wij gunnen ieder kind de mogelijkheid om zich op haar eigen manier optimaal te ontwikkelen en wij willen daar graag een actieve bijdrage aan leveren. Spelenderwijs ontwikkelen kinderen zich op persoonlijk en sociaal vlak. De interactie tussen kind en pedagogisch medewerker staat daarbij centraal. In de groep, waar het kind aan onze zorg is toevertrouwd, maar ook bij de inrichting van onze organisatie en alle relevante keuzes die we maken hebben we deze interactie voor ogen.

Voor je ligt ons pedagogisch fundament. Hierin beschrijven wij de theoretische basis onder ons handelen. We laten ons hierbij inspireren door (hedendaags) wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring. We vertalen theorie en wettelijke eisen naar beleid en daarmee naar onze pedagogische aanpak in de dagelijkse praktijk. Dit document beschrijft hoe wij, vanuit onze visie en basiswaarden, invulling geven aan de vier basisdoelen uit de Wet Kinderopvang teneinde verantwoorde kinderopvang te bieden.

Vanuit dit document wordt invulling gegeven aan de pedagogisch werkplannen van onze vestigingen. Deze pedagogisch werkplannen geven inzicht in onze manier van werken in de dagelijkse praktijk. Daarnaast beschrijft het pedagogisch werkplan belangrijke vestiging specifieke informatie. Hierbij valt te denken aan de groepsindeling, inzet van pedagogisch medewerkers maar ook ons activiteiten-aanbod.

n.b

Vanwege de leesbaarheid spreken we in dit stuk over 'zij'. Overal waar zij staat, met betrekking tot een kind of pedagogisch medewerker, kan vanzelfsprekend ook hij gelezen worden.

De ouders van de kinderen die wij opvangen spreken we aan met jij. Uitgaand van een relatie die is gebaseerd op vertrouwen en een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid lijkt ons dat passend.

Visie

Onze visie in het kort

Je hebt het pedagogisch beleidsplan voor je. De visie waarmee je in dit hoofdstuk kennismakt, is méér dan een pedagogische visie. In onze gehele organisatie willen we denken en handelen vanuit dezelfde basiswaarden. Want het is eenvoudig: wat goed is voor een kind, is óók goed voor ons als volwassenen. En waar we op de groep in geloven, geloven we ook in op de gang, op kantoor, en in de personeelskamer.

Visie

Het is de uitdaging van elk kind. Lekker jezelf zijn, maar ondertussen ook groot worden. Doen waar je zin in hebt, maar ook rekening houden met de wereld om je heen. Want groot worden gebeurt waar kind en omgeving elkaar raken. Thuis bijvoorbeeld. Of op school of de kinderopvang.

Wat is mooier dan dat die plek een wereld vol structuur én uitdaging is, vol rust én avontuur? Het is geen utopie. Waar mens en omgeving elkaar ontmoeten, kunnen groei en veiligheid in balans zijn. Het kan in de kinderwereld, het kan zelfs in de grote mensenwereld. En het geheim is dit: elkaar zĳen. Echt zien. Begrijpen – ook zonder woorden. Dat is iets wat het kind bij ons ontwikkelt én waar we zelf goed in willen zijn. Want wát we ook doen voor een ander, wat we ook samen ondernemen, waarin we ook verschillen of overeenkomen, als we elkaar zĳen, ontstaat er iets moois. Iets van allebei. Groei bijvoorbeeld. Een nieuw idee. Of vriendschap.

We willen dit overal in de organisatie in de praktijk brengen. In de groepen natuurlijk, maar ook in de ontmoetingen met ouders, in de samenwerking als collega's, als leidinggevenden en medewerkers. Interactie is de kern van elke relatie.

Zes basiswaarden

Interactie tussen kind en omgeving. Daar draait het om bij de ontwikkeling van het kind. En over omgeving gesproken: onze pedagogisch medewerkers spelen daarin de hoofdrol. Zijn hun houding en interactievaardigheden van groot belang. Richtinggevend daarbij zijn onze zes basiswaarden. Ze gaan alle zes over de manier waarop we contact hebben met elkaar.

1 We staan open voor elkaar

We zijn benieuwd naar de ander en zien elkaar – bewust en met inlevingsvermogen. We stemmen ons gedrag en onze keuzes op elkaar af.

Deze waarde is gebaseerd op de interactievaardigheid 'sensitieve responsiviteit'. Dat is geen alledaags woord misschien, maar het geeft precies aan waar het om draait. Sensitief betekent: aanvoelen. De signalen van kinderen waarnemen én begrijpen. Responsief wil zeggen: positief reageren op deze signalen. Voor kinderen is dit heel belangrijk, zeker als ze nog maar over weinig woorden beschikken. De pedagogisch medewerker kijkt en luistert daarom goed naar andere signalen en vervult de behoeften van het kind. Dat geeft het kind zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen.

2 We voeden elkaars eigenheid

We respecteren de ander zoals hij of zij is, en laten elkaar weten dat we er allebei toe doen.

'Respect voor autonomie', zo heet de interactievaardigheid achter deze basiswaarde. Autonomie is het recht om zelf te bepalen wat je doet. Dat betekent niet dat onze pedagogisch medewerkers elk kind zijn of haar gang laten gaan. Het betekent wél dat elk kind het gevoel krijgt dat het mag zijn wie het is. Dat het goed is, met al zijn of haar unieke eigenschappen. En dat de pedagogisch medewerker vertrouwen heeft in hem of haar. Dat helpt kinderen op te groeien tot autonome volwassenen.

3 We geven ruimte én duidelijkheid

We maken heldere afspraken met elkaar, zodat we weten wat we van elkaar kunnen verwachten.

Ruimte enerzijds en duidelijkheid anderzijds: dát voelt veilig voor een kind. De bijbehorende interactievaardigheid is 'structureren en positief leidinggeven'. Een kind krijgt alle ruimte om op zijn eigen manier te groeien en zich te ontwikkelen, maar binnen de veiligheid van een structuur. Denk bijvoorbeeld aan een terugkerend dagprogramma of duidelijke afspraken over wat wel en niet mag. De pedagogisch medewerker helpt kinderen om hun gedrag aan te passen aan de kaders en grenzen. Dat heet leidinggeven.

4 We praten met elkaar

We praten met elkaar en geven woorden aan belevenissen en gevoelens. Zo helpen we elkaar onze ervaringen te duiden.

'Praten en uitleggen' is een belangrijke interactievaardigheid. Hoe beter kinderen deze vaardigheid onder de knie krijgen, hoe beter zij zich kunnen ontwikkelen. Niet alleen als het om communicatie gaat. Taalvaardigheid draagt bij aan de sociale, emotionele, cognitieve en creatieve ontwikkeling. De pedagogisch medewerker stimuleert deze persoonlijkheidsontwikkeling door met het kind woorden te geven aan alledaagse ervaringen.

5 We dagen elkaar uit

We stimuleren elkaars ontwikkeling, passend bij elkaars behoeften en mogelijkheden.

De interactievaardigheid die aan het uitdagen ten grondslag ligt, is 'ontwikkeling stimuleren'. Kinderen hebben een natuurlijke motivatie om te leren. Ze zijn nieuwsgierig en willen de wereld ontdekken. Als ze daarvoor de ruimte krijgen, gaan leren en plezier samen. De pedagogisch medewerker volgt waar de aandacht van het kind naar uitgaat, en stimuleert op de juiste momenten diens ontwikkeling.

6 We zijn samen

We gaan zó met elkaar om, dat het goed is voor onszelf, voor de ander, en voor de groep.

'Begeleiden van onderlinge interacties', zo heet deze vaardigheid voor pedagogisch medewerkers. En dat is belangrijk: de kinderen in een groep vormen tenslotte een soort mini samenleving. Daar moeten ze mee leren omgaan. Ze moeten hun plek leren innemen en hun gedrag voortdurend afstemmen op anderen. Als dat goed lukt, ontstaat er een fijne groeps sfeer. Zo wordt 'samenzijn' een vaardigheid én een prettige ervaring.

Achtergrond basiswaarden

De zes basiswaarden verwijzen naar 'interactievaardigheden'. Ze zijn gebaseerd op de theorie van Marianne Riksen-Walraven. De zes vaardigheden die zij benoemt, hebben wij vertaald naar waarden. Uitgangspunten voor gedrag die ook buiten de pedagogische context bruikbaar zijn. Zie verder:

- Riksen-Walraven, M. (2004) 'Pedagogische kwaliteit in de kinderopvang: doelstellingen en kwaliteitscriteria', in: R. van IJzendoorn, L. Tavecchio, & M. Riksen-Walraven (Red.), De kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang (pp. 100-123), Amsterdam: Boom.
- Strik, A. & Schoemaker J. (2018), Interactievaardigheden, een kindvolgende benadering, Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

Het wettelijk kader: vier basisdoelen

Om de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang te vergroten heeft de Nederlandse overheid vier pedagogische basisdoelen vastgesteld. Deze doelen zijn het centrale uitgangspunt bij het werken op de groep. Hiermee zorgen we voor verantwoorde kinderopvang. Onder verantwoorde kinderopvang verstaan we: het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van persoonlijke competenties van kinderen, het bevorderen van sociale competenties van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen. In de volgende drie hoofdstukken, beschrijven we hoe we – vanuit onze visie en basiswaarden – invulling geven aan de vier basisdoelen uit het wettelijk kader.

Achtergrond

De basisdoelen zijn ontwikkeld door Marianne Riksen-Walraven. Zie verder: Riksen-Walraven, M. (2000), Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang (Oratiereeks), Vossiuspers, Amsterdam University Press, Amsterdam.

Het bieden van emotionele veiligheid

Wij willen een veilige basis zijn voor kinderen. Een omgeving waarin zij zich fijn en op hun gemak voelen. Vanuit een veilige basis kan een kind namelijk energie steken in haar ontwikkeling op persoonlijk en sociaal vlak. In de volgende paragrafen lees je hoe wij emotionele veiligheid waarborgen.

Opvang in groepen

Stam- en basisgroepen

Bij Kinderopvang SKDD heeft ieder kind een eigen groep. Een eigen plek, met bekende groepsgenoten en vaste pedagogisch medewerkers. Dat zorgt voor herkenning en voorspelbaarheid. Bij het kinderdagverblijf en de peuterspeelgroepen spreken we over 'stamgroepen'. Bij de buitenschoolse opvang behoort elk kind tot een 'basisgroep'. De stam- en basisgroepen zijn een veilige basis. Vanuit die veilige basis krijgen kinderen de ruimte om ook buiten de groep op ontdekkingstocht te gaan.

Zo kunnen kinderen op het kinderdagverblijf bijvoorbeeld in een centrale ruimte of buiten spelen met kinderen uit andere groepen. En ondernemen kinderen op de buitenschoolse opvang activiteiten met kinderen uit andere basisgroepen of zoeken zij broertjes en zusjes op. De balans tussen rust en emotionele veiligheid enerzijds en vrijheid en ontdekking anderzijds; dat vinden we belangrijk.

Pedagogisch medewerkers: vaste gezichten

Als het gaat over emotionele veiligheid, gaat het over relaties. We hechten grote waarde aan een warme en hechte relatie tussen het kind en de pedagogisch medewerkers op de groep. Een relatie waarin de pedagogisch medewerker het kind goed kent en vertrouwd is met diens unieke eigenschappen, weet waar het staat in haar ontwikkeling en weet wat het nodig heeft. Een relatie waarbij het kind de pedagogisch medewerker kent en weet wat zij van haar kan verwachten. Deze relaties kunnen zich alleen ontwikkelen als het kind niet teveel verschillende gezichten ziet. Daarom heeft elke groep een aantal vaste pedagogisch medewerkers.

Ieder kind heeft een mentor: een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind en die het kind goed kent. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en – op de buitenschoolse opvang – voor het kind zelf en heeft daarnaast nog een aantal taken en verantwoordelijkheden:

- voeren van het kennismakingsgesprek met ouders en kind bij de start;
- begeleiden van het kind bij het wennen op de groep; het volgen van het welbevinden en de brede ontwikkeling van het kind door te observeren volgens onze observatiemethode 'Kijk, volg en daag uit!';
- het periodiek bespreken van het welbevinden en de ontwikkeling van het kind met de ouder(s);
- eerste aanspreekpunt zijn voor ouders en collega's met betrekking tot het kind;
- bespreken van de overdracht naar school en buitenschoolse opvang met de ouders, wanneer het kind vier jaar wordt;
- overdragen van informatie aan school en buitenschoolse opvang, wanneer het kind vier jaar wordt;
- indien nodig het aanspreekpunt zijn voor externe professionals.

Houding en gedrag van de pedagogisch medewerkers

De basis van emotionele veiligheid ligt in de voortdurende interactie tussen pedagogisch medewerker en kind. Het is een veilig idee dat de pedagogisch medewerker beschikbaar is en dichtbij. Zo kan het kind gemakkelijk (oog)contact maken. Wanneer pedagogisch medewerkers met kinderen communiceren, moeten kinderen zich veilig voelen. Gerespecteerd. Prettig. Het gevoel hebben dat wij ze écht willen begrijpen. Dan voelt het kind zich de moeite waard; het voelt zich gezien en gehoord en ontwikkelt vertrouwen, vertrouwen in zichzelf en in anderen. De pedagogisch medewerker nodigt daartoe uit door bijvoorbeeld een open houding en – heel praktisch – de juiste positie in de ruimte.

Op kindhoogte; op of dichtbij de grond. Zo kan zij adequaat reageren op contactinitiatieven van kinderen.

De pedagogisch medewerker staat open voor signalen van het kind, zowel verbaal als non-verbaal. Ze ziet wat het kind nodig heeft en speelt daar op in. Ze kijkt naar de intentie achter het gedrag dat een kind laat zien en speelt in op de behoefte die schuil gaat achter het gedrag. De pedagogisch medewerker geeft ieder kind het gevoel dat het mag zijn wie het is. Bijvoorbeeld door het kind zelf dingen te laten doen of het kind zelf te laten kiezen.

Het voeden van de eigenheid van ieder kind, betekent niet dat alles kan en mag. Pedagogisch medewerkers bieden structuur en grenzen. Niet te veel en niet te weinig. Genoeg kaders zodat het kind weet wat er van haar verwacht wordt en daarnaast genoeg ruimte om op haar eigen manier te groeien en zich te ontwikkelen. De pedagogisch medewerker geeft woorden aan alledaagse ervaringen en helpt kinderen steeds een stapje verder door ze de kans te geven ervaringen op te doen, te experimenteren en ontdekken. En dat opdoen van ervaringen, experimenteren en ontdekken doen we samen. De pedagogisch medewerker schept een situatie waarin kinderen bij elkaar betrokken zijn, ze samen spelen en van en met elkaar leren.

Kort uitgelegd is dat wat onze pedagogisch medewerkers met veel plezier doen, iedere dag weer. De basis van hun handelen is kijken; het zien van het kind en van haar ontwikkeling, behoeften en beleveningswereld. Onze zes basiswaarden, die beschrijven op welke manier we met elkaar willen omgaan, geven richting aan het handelen van de pedagogisch medewerkers.

Wennen

Voor het eerst naar het kinderdagverblijf, peuterspeelgroep of de buitenschoolse opvang gaan. Voor kinderen is het een nieuwe ervaring in een onbekende omgeving. Dat vraagt om een zorgvuldige overgang. Wanneer het kind start op het kinderdagverblijf, peuterspeelgroep of buitenschoolse opvang, mag het komen wennen. Tijdens de wennmomenten leert het kind de pedagogisch medewerker, maar ook de groepsgenoten en de ruimte al een beetje kennen. Dat maakt de nieuwe omgeving al een beetje vertrouwd. De pedagogisch medewerker krijgt een eerste indruk van het kind, en leert – mede door informatie van de ouder – al iets over het karakter, de voorkeuren en interesses van het kind.

Dagritme

Een herkenbaar verloop van de dag zorgt voor duidelijkheid en voorspelbaarheid. We hanteren een globaal dagritme. Dat wil zeggen dat dezelfde momenten dagelijks terugkeren. Momenten van eten, spelen en eventueel slapen wisselen elkaar af.

Dat wil echter niet zeggen dat iedere dag er hetzelfde uitziet. Er is binnen de kaders genoeg ruimte om flexibel te zijn. Centraal staat voor ons de behoeften van het kind. Dat betekent dat als we lekker aan het buiten spelen zijn het fruit best iets later kan. Of juist dat een kind op het kinderdagverblijf eerder naar bed gaat als we merken dat het kind moe is. Elke dag biedt voldoende afwisseling. Momenten van rust en actief spel, individuele en groepsmomenten, binnen en buiten, vrij spel en gestructureerde activiteiten wisselen elkaar af. Zo geeft een herkenbare dagstructuur veiligheid en voorspelbaarheid én spelen we in op de individuele behoeften van het kind en de situatie van dat moment.

Regels, routines en rituelen

Regels en grenzen

Regels en grenzen zorgen voor duidelijkheid en voorspelbaarheid. Kinderen weten wat er van ze verwacht wordt. De regels vertellen een kind hoe het met anderen moet omgaan. Ze zijn positief geformuleerd en beschrijven gewenst gedrag in plaats van dingen die niet mogen. Waar mogelijk worden deze regels samen met de kinderen gemaakt, geëvalueerd en eventueel aangepast. Zo worden de regels echt iets van de groep. We benoemen en herhalen de regels en afspraken die we met elkaar hebben gemaakt. We zoeken de balans tussen ruimte en duidelijkheid. We bieden genoeg regels en grenzen om structuur en voorspelbaarheid te garanderen. Maar ook genoeg ruimte om flexibel te zijn binnen de kaders. Welke regels we hanteren of welke afspraken we maken, hangt af van de leeftijd en ontwikkeling van het kind.

We stimuleren gewenst gedrag. We kijken naar de intentie achter het gedrag dat het kind ons laat zien, ook bij grensoverschrijdend gedrag. Want achter negatief gedrag, gaat over het algemeen een positieve behoefte schuil. De behoefte aan duidelijkheid of nabijheid bijvoorbeeld. Wanneer we die behoefte zien, kunnen we óók daarop onze reactie afstemmen.

Routines en rituelen

Vaste, dagelijks of wekelijks terugkomende momenten zorgen voor structuur en voorspelbaarheid. Daarnaast bevorderen ze het groepsgevoel. Iedere groep geeft zijn eigen invulling aan de rituelen en routines gedurende de dag.

Volgen en stimuleren van de ontwikkeling

Een kindvolgende benadering

We spelen een actieve rol in de ontwikkeling van de kinderen die wij opvangen. We vangen de kinderen niet alleen op, maar willen ook daadwerkelijk iets bijdragen aan de ontwikkeling. Ieder kind heeft een natuurlijke drijfveer tot ontwikkeling. Maar hóe de ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties verloopt, verschilt van kind tot kind. De pedagogisch medewerker gaat in haar benadering uit van wat het kind al kan. Zij maakt het kind bewust van haar capaciteiten en mogelijkheden, en moedigt aan om het volgende stapje te zetten. Een te grote stap leidt tot frustratie. Een haalbare stap leidt tot een succeservaring. En dát is een groeimoment. Zo'n succeservaring is een beloning op zich voor het kind. We vinden het belangrijk om het ontwikkelingsproces nauwlettend te volgen. Zodoende zijn we staat om nog beter op de behoeften van het kind in te spelen, aan te sluiten bij de ontwikkeling en interesses van het kind, betrokkenen te informeren en indien nodig extra hulp of ondersteuning te bieden.

Volgen van de ontwikkeling

De sleutel voor een kindvolgende benadering ligt in kijken, écht kijken. Het zien van de ontwikkeling, interesses en belevingswereld van het kind. We zetten daartoe verschillende middelen in, die hieronder worden beschreven.

Observeren

De pedagogisch medewerkers zien kinderen één of meerdere dagen per week. We willen weten hoe het gesteld is met hun welbevinden. Dit geeft aan of de kinderen zich goed voelen, of er aan hun basisbehoeften wordt voldaan. Deze dagelijkse observaties geven ons informatie waarmee pedagogisch medewerkers kunnen anticiperen op de sfeer op de groep, de behoeften van de kinderen en de situatie van dát moment.

Om zicht te krijgen op de ontwikkeling van de kinderen observeren pedagogisch medewerkers de kinderen middels onze eigen observatiemethode 'Kijk, volg en daag uit!'. Deze observaties geven veel inzicht in de ontwikkeling van de kinderen op verschillende gebieden. Tijdens kindbesprekingen bespreken pedagogisch medewerkers met elkaar het welbevinden, gedrag en ontwikkeling van de kinderen op de groep. Dit wordt vertaald naar een passende benadering. We bespreken de uitkomsten van de kindbespreking met elkaar als collega's en, bij bijzonderheden, met de ouders.

Informeren

Wanneer mensen uit verschillende opvoedsystemen samenwerken, komt dat het welbevinden en de ontwikkeling van het kind ten goede. Hierbij valt te denken aan het gezin, de kinderopvang en school.

1. Ouders

Een goede samenwerking met de ouders voorziet in de behoeften van ouders, het kind en SKDD. Afstemming rond opvoedsituaties zorgt voor emotionele veiligheid en vertrouwen. Dat vraagt om een persoonlijke en open relatie, waarin vertrouwen en respect belangrijke waarden zijn. Zo kunnen we onze opvoedingsverantwoordelijkheid optimaal delen.

De belangrijkste contactmomenten zijn:

- **Dagelijkse overdracht:** een laagdrempelig contactmoment, waarbij we dagelijkse bijzonderheden uitwisselen.
- **SKDD ouderportaal:** het communicatiemiddel tussen ouders en medewerkers. Via o.a. beeldmateriaal en berichten worden ouders geïnformeerd, en kunnen ouders de medewerkers informeren
- **Oudergesprekken:** rond de verjaardag van het kind nodigen pedagogisch medewerkers de ouders uit voor een gesprek. Het welbevinden en de ontwikkeling van het kind staan centraal.
- **Zorggesprek:** soms is het nodig om meer informatie te delen of in te winnen, of om advies en ondersteuning te vragen. Dan gaan we uitgebreider in gesprek met de ouders. Bijvoorbeeld als de ontwikkeling niet soepel verloopt, er zorgen zijn over de ontwikkeling of het welbevinden aandacht vraagt. Dit gebeurt in een daarvoor gepland zorggesprek

2. School en buitenschoolse opvang

Een doorlopende ontwikkellijn – van kinderdagverblijf of peuterspeelgroep naar buitenschoolse opvang en naar school – ondersteunt de ontwikkeling van het kind. Wanneer het kind vier jaar wordt delen we informatie over het kind met de toekomstige mentor van de buitenschoolse opvang en de contactpersoon van school, zodat zij deze informatie meteen kunnen meenemen in de benadering van het kind. Het gaat dan om informatie over de ontwikkeling van het kind, de kwaliteiten van het kind en eventueel (extra) geboden zorg en ondersteuning. We vragen ouders toestemming om de informatie te delen in het laatste gesprek voordat het kind vier jaar wordt. In dit gesprek staat het afsluiten van de periode op het kinderdagverblijf of peuterspeelgroep en de overgang naar school en buitenschoolse opvang centraal.

Ontwikkeling van persoonlijke competenties

Het verblijf bij Kinderopvang SKDD draagt bij aan de ontwikkeling van het kind. Uiteenlopende persoonlijke competenties worden ontdekt, gestimuleerd en ontwikkeld. Cognitieve, motorische en taalcompetenties, maar ook creatieve en sociale competenties. Dat kan alleen als de emotionele veiligheid gewaarborgd is. En dan gaat het bijna vanzelf. Bijna. Elk kind heeft een natuurlijke drijfveer om te groeien en zich te ontwikkelen. In interactie met de omgeving – waarin bij ons de pedagogisch medewerkers een hoofdrol spelen – kan het kind zich op haar eigen manier en in eigen tempo optimaal ontwikkelen.

Spelen is leren

Kinderen beschikken van nature over een nieuwsgierige houding. Ze willen zich ontwikkelen. Ze willen ontdekken, experimenteren en imiteren. Ervarend leren noemen we dat. Kinderen krijgen bij ons de ruimte om in hun eigen tempo te ontdekken en uit te proberen. Op die manier wordt hun wereld steeds groter en doen zij nieuwe ervaringen op, nemen zij nieuwe informatie tot zich en ontwikkelen zij nieuwe vaardigheden. We vinden het belangrijk dat onze pedagogisch medewerkers aandacht hebben voor de inspanning die het kind doet, en niet enkel voor het resultaat van een activiteit. Het proces krijgt aandacht. Zo wordt ontdekken en ontwikkelen een vertrouwde ervaring voor het kind, zonder dat dit afhangt van het resultaat.

En het mooie is: dat ontdekken en ontwikkelen gebeurt de hele dag door! We bieden ontwikkelingsgerichte activiteiten aan, maar eigenlijk draagt alles eromheen met de juiste aandacht op het juiste moment bij aan de ontwikkeling van het kind. Een verschoonmoment is er niet alleen om een schone luier te geven, maar biedt juist ook de gelegenheid voor individuele aandacht waarin het kind bijvoorbeeld leert om zelf haar sokken aan te doen. Aan tafel zitten is niet alleen een eetmoment, maar ook een moment dat kinderen leren hoe we met elkaar omgaan in een groep.

Belangrijke aspecten

Terwijl het kind zich spelenderwijs ontwikkelt, let de pedagogisch medewerker op verschillende aspecten. We vinden het belangrijk dat kinderen, hoe klein of groot ze ook zijn, de mogelijkheid krijgen om veel te bewegen en buiten te zijn. Veel bewegen is de basis van ontwikkeling op allerlei gebieden. Ook zelfstandigheid en creativiteit zijn belangrijke aspecten. Terwijl competenties worden ontwikkeld, groeit het kind in zelfstandigheid, vrijheid en autonomie. Het kind leert oplossingsgericht te denken en wordt gestimuleerd om haar fantasie te gebruiken.

Bij ontwikkelkansen horen risico's. In ons veiligheids- en gezondheidsbeleid beschrijven we maatregelen om risico's of hun impact te verkleinen. We maken afspraken met de kinderen over risicovolle situaties, bijvoorbeeld op het gebied van omgang met materialen en hygiëne.

We geven kinderen uitleg over risico's en herhalen afspraken die we gemaakt hebben. We vinden het echter ook belangrijk dat een kind leert om te gaan met kleine risico's. Afhankelijk van de leeftijd krijgen kinderen, onder begeleiding, kans om hun grenzen te verleggen. Bijvoorbeeld zelfstandig buiten spelen of ergens op klimmen, al dan niet onder begeleiding.

Ontwikkeling van sociale competenties

De interactie tussen het kind en diens omgeving, dat is waar het in onze visie om draait. Interactie tussen het kind en de pedagogisch medewerker en tussen het kind en zijn groepsgenootjes bijvoorbeeld. De groep waarin kinderen worden opgevangen is een soort mini samenleving en biedt veel mogelijkheden om ervaringen op te doen met sociale aspecten zoals delen, samenwerken, grenzen aangeven en samen plezier hebben.

Ervaren

De groep met daarin leeftijdsgenootjes is voor het kind bij uitstek de plek om te oefenen met echte interacties. Er zijn volop mogelijkheden om, onder begeleiding van pedagogisch medewerkers, sociale vaardigheden te ontwikkelen, te oefenen en uit te proberen. Kinderen leren van elkaar; delen, samen spelen, elkaar troosten maar ook ruzie maken en het weer bijleggen. De pedagogisch medewerker is een levend voorbeeld. Zij laat zien hoe we met elkaar omgaan, benoemt gewenst gedrag en reageert positief op sociaal gedrag van kinderen.

Woorden geven

De pedagogisch medewerker geeft woorden aan emoties bij kinderen. Emoties van het kind zelf, maar ook emoties van groepsgenoten, zoals blijheid of verdriet. We leren het kind kijken naar andere kinderen, op anderen te letten. Het kind krijgt daardoor inzicht in emoties en leert te helpen, te troosten of samen te genieten. Een leerzame ervaring is het omgaan met kinderen van andere leeftijden. Dat vraagt om andere sociale competenties. Zo betrekken we jonge baby's bijvoorbeeld bij het eetmoment van peuters, of laten we oudere kinderen de kleuters helpen. Kinderen leren immers niet alleen van ons als volwassenen, maar juist ook van elkaar door goed naar elkaar te kijken en de ander bijvoorbeeld te imiteren.

Groepsproces

Alle kinderen horen bij de groep. Pedagogisch medewerkers stimuleren het onderlinge contact tussen de kinderen. Door bijvoorbeeld ze bij elkaar te betrekken in een gesprek of door samenspel te stimuleren. Maar dat gaat niet altijd vanzelf. Sommige kinderen hebben een zetje in de rug of wat extra begeleiding nodig. Als er ruzie ontstaat, geven we kinderen zelf de kans om het op te lossen. Juist die conflictsituaties zijn namelijk ontzettend leerzaam. Natuurlijk houden we een oogje in het zeil. Als kinderen er zelf niet uitkomen, helpt de pedagogisch medewerker. Dit doet ze door emoties en ervaringen van de kinderen te benoemen en ze stimuleert de kinderen om samen na te denken over een oplossing.

Ruimte en materialen

Onze groepen zijn zó ingericht dat elke groep aansluit bij de ontwikkeling en leeftijd van de betreffende kinderen. In de babygroep zijn er plekje's om lekker te slapen, maar ook ruimte om op een mat in de grondbox de ruimte te ontdekken. In de peutergroep zijn er verschillende hoeken waar kinderen samen kunnen spelen en op de buitenschoolse opvang is er bijvoorbeeld een chillplek.

Binnen zijn er verschillende hoeken waar kinderen in kunnen spelen, zoals een bouwhoek, een huishoek en een leeshoek. De indeling van de groepsruimte in verschillende hoeken zorgt voor overzicht en maakt dat verschillende soorten spel elkaar niet storen. Pedagogisch medewerkers maken bewuste keuzes in welke materialen worden aangeboden. We vinden het belangrijk dat kinderen zelf kunnen kiezen en kunnen pakken waarmee zij willen spelen. Dankzij lage kasten zijn de spelmaterialen in de verschillende hoeken toegankelijk voor de kinderen. Uiteraard zorgen we voor genoeg spelmateriaal. Sommige materialen zijn altijd beschikbaar op de groep, andere materialen rouleren of worden ingezet bij bepaalde thema's. Op deze manier wordt de nieuwsgierigheid van de kinderen steeds weer geprikkeld. Buiten is er alle ruimte voor beweging zoals rennen, springen, fietsen en klimmen. De indeling van de buitenruimtes en de aanwezigheid van verschillende materialen maakt dat er ruimte is voor verschillende vormen van spel.

Activiteiten

We bieden een gevarieerd aanbod van activiteiten dat aansluit bij de leeftijd en behoeften van de groep. Het aanbod van activiteiten is evenwichtig. Er is balans tussen gestructureerde activiteiten en momenten voor vrij spel, rust en activiteit, binnen en buiten, veel en weinig beweging, individueel en groepsspel.

De activiteiten zijn zo samengesteld, dat ze de verschillende ontwikkelingsgebieden stimuleren: cognitie, motoriek, sociaal-emotionele vaardigheden, creativiteit en taal. Dat klinkt gewichtig, maar voor de kinderen gaat het gewoon om lekker spelen. De activiteiten sluiten dan ook goed bij wat ze leuk vinden en dagen ze uit om iets te proberen wat ze nog niet eerder hebben gedaan.

De tijd op de buitenschoolse opvang is vrije tijd voor de kinderen. Dat betekent dat er veel keuzevrijheid is. Er is een rijk aanbod aan activiteiten waaruit kinderen kunnen kiezen.

We bieden extra veel aandacht aan activiteiten op het gebied van sport, natuur en muziek.

Muziek

Het versterken van de interactie tussen kinderen, dat is waar muziek bij ons om draait. Dit kan in veel verschillende vormen zijn, passend bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind.

Sport

Samen actief stappen zetten in de ontwikkeling door succeservaringen op te doen, elk kind in haar of zijn eigen tempo. Dat staat bij ons centraal.

Natuur

Het ontdekken en waarderen van de natuur, dat is waar we voor staan. Natuurlijk spelen kan overal. Buiten ervaren en beleven stimuleert onze fantasie, daagt uit tot bewegen en bevordert onze creativiteit. En daar houden we van.

Kinderen die opvallen

Veel kinderen doorlopen op hoofdlijn dezelfde stappen in hun ontwikkeling. Gelukkig vaak zonder grote problemen. Maar er zijn uitzonderingen. Sommige kinderen vertonen opvallend gedrag, of geven anderszins aanleiding tot zorgen. In die gevallen hebben we verschillende mogelijkheden om extra ondersteuning en begeleiding in te zetten, zowel intern als extern.

Zorgstructuur intern

Wanneer pedagogisch medewerkers opvallend gedrag signaleren, bespreken zij dit met hun collega's van hun vestiging. Wanneer zij er met elkaar niet uit komen, informeren zij hun teammanager. Vanzelfsprekend worden zorgen over het kind met de ouders gedeeld. Ouders zijn immers de experts. Wanneer vragen of zorgen blijven bestaan, kan ons pedagogisch team ingeschakeld worden. Het pedagogisch team bestaat uit de pedagoog en twee pedagogisch coaches. Vanuit hun expertise ondersteunen en coachen de pedagoog en pedagogisch coaches de medewerkers op de groep. Samen met de pedagogisch medewerkers, en indien gewenst de ouders, bepalen de pedagoog en pedagogisch coaches welke vervolgstappen er nodig zijn. Soms is een handige tip of advies per mail voldoende. Soms zullen zij het kind of de groep observeren, om zo een scherper beeld van de situatie te krijgen en dit om te kunnen zetten in vervolgstappen.

Zorgstructuur extern

Als we bijzonderheden of problemen in de ontwikkeling van een kind signaleren waarvoor onze expertise tekort schiet, kunnen we ouders verwijzen naar andere instanties. Kinderopvang SKDD heeft contact met verschillende hulpverlenende instanties, bij wie we zelf ook terecht kunnen voor overleg, adviezen en tips. Te denken valt aan jeugdgezondheidszorg, buurtteams en organisaties voor jeugdzorg. Deze specialisten kunnen in bepaalde gevallen onze pedagogisch medewerkers coachen en ondersteunen op de groep.

Meldcode kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag

We volgen de richtlijnen van het landelijke protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag voor de kinderopvang, met hierin de meldcode en het afwegingskader. Om het welbevinden van het kind te waarborgen, volgen we nauwkeurig de stappen van dit protocol. Pedagogisch medewerkers kennen de inhoud van het protocol en de signalen van kindermishandeling en weten hier, met behulp van de stappen van de meldcode, accuraat op te reageren. Wanneer wij ons zorgen maken over een kind of zijn thuissituatie, ook bij vermoedens van kindermishandeling, gaan wij altijd in gesprek met de ouders van het kind. Binnen de organisatie zijn er meerdere aandachtfunctionarissen op het gebied van kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag. Wanneer er zorgen zijn ondersteunen zij pedagogisch medewerkers en teammanagers bij de uitvoering van het protocol.

Overbrengen van normen en waarden

Socialisatie draait om het overbrengen van normen en waarden. Dat klinkt gewichtig, maar gaat eigenlijk gewoon over de manier waarop we met elkaar omgaan. Een kind groeit op in meerdere systemen, meerdere groepen mensen. Bijvoorbeeld het gezin, school en de kinderopvang. Op al die plekken hebben we al dan niet onuitgesproken regels en afspraken voor het omgaan met elkaar. We vinden het belangrijk dat kinderen al vanaf jonge leeftijd de kans krijgen om kennis te maken met de cultuur, normen en waarden van de samenleving waarin zij opgroeien.

Ervaren

Kinderen maken in de thuissituatie kennis met algemeen geldende normen en waarden. Maar juist in de kinderopvang, waar kinderen in een groep worden opgevangen, krijgen kinderen de kans om ook kennis te maken met andere normen en waarden. We zijn immers allemaal anders. We dragen allemaal onze eigen opvoeding en ideeën met ons mee. Kinderen kunnen in de groep experimenteren met verschillende rollen, andere situaties en omgangsvormen in de groep. Niet iedereen is hetzelfde. We hebben aandacht voor de eigenheid van ieder kind en voor de gewoonten en rituelen in de thuissituatie.

Door meer te weten over andere culturen, normen en waarden kunnen kinderen zich beter verplaatsen in de ander. Hun wereld wordt steeds een beetje groter.

Onze zes basiswaarden geven richting aan ons handelen en beschrijven op welke manier we met elkaar willen omgaan. De pedagogisch medewerker is een groot voorbeeld voor de kinderen. Zij laat zien hoe zij omgaat met het kind, en bijvoorbeeld met andere verkeersdeelnemers of winkelbezoekers. De kinderen ervaren hoe normen en waarden in de praktijk werken. Tijdens hun spel oefenen kinderen bovendien zelf met omgangsregels en rollen uit het dagelijkse leven. Bijvoorbeeld in de huishoek of bij sport- en spelactiviteiten.

Woorden geven

Samen met de kinderen geven we woorden aan emoties, persoonlijke ervaringen en belangrijke gebeurtenissen in de samenleving. Door het te benoemen, krijgt het kind steeds meer inzicht in gevoelens van anderen, en leert het de wereld te duiden. We benoemen ook wat prettig is in interacties: elkaar helpen bijvoorbeeld, en rekening houden met elkaar.

